

Београд - Најмање милион и по људи у Србији не прима зараду или је чека месецима, али, ипак, преживљава. Како? Уштеђевина, обрађивање земље, издавање станова...

Просечно домаћинство у Србији месечно располаже са 46.156, а троши 40.056 динара, каже званична статистика. У примањима је главна ставка плата.

Шта ако, међутим, одједном пресахне стални извор прихода породице, ако се добије отказ или фирма пропадне? Колико просечно домаћинство може живети на „апаратима за дисање“, колике резерве има за „не дај боже“?

Једно је извесно: већ најмање милион и по грађана Србије преживљава без плате. Око 720.000 на њу нема право јер су незапослени, око 350.000 радника редовно ради, али зарађену плату чека најмање три месеца, а некада и више од годину дана. Ту је још и око 440.000 пољопривредних произвођача и предузетника који живе од онога што произведу.

Када се, одједном, остане без плате, најлогичније је посегнути за уштеђевином. Има ли је? Колико год то деловало нелогично - у сталном је расту. На крају септембра је износила 711,4 милијарде динара - за 10,6 милијарди је била „вреднија“ него на почетку године.

У броју штедних партија, то је - 5.207.203. Колико је ту стварно штедиша, пошто један грађанин може имати колико хоће партија, не зна се. Ни колико је међу њима грађана Србије, такође се не зна.

Нешто приближнију слику даје истраживање Ерсте банке, с краја прошле године. Они су утврдили да у Србији грађани цене штедњу, али је „примењује“ свега - 22 одсто. Остатак не може, јер му на крају месеце не претекне новца.

Из овога се може закључити да отприлике петина запослених, њих око 370.000, марљиво штеди. Половина њих, каже исто истраживање успе да прикупи 50 евра месечно, 18 одсто од 50 до 100 евра, а десетина између 100 и 200 евра. Сви заједно у просеку - 82 евра.

Притиснут новонасталим околностима, губитком плате, штедиша би за месец скромног живота потрошио пола године штедње. А за нешто пристојнији - чак годину дана одвајања.

Берзанска улагања нису „кец“ у рукаву већине грађана Србије. Прецизних статистичких података нема, али се процењује да је свега око 20.000 грађана трговало на берзи.

"Велики број њих је дошао када је берза била на врхунцу, крајем 2006. и почетком 2007. године. Плаћали су акције по највећим ценама и на крају претрпели губитак. Боље би прошли да су куповали последњих годину, две. У Србији нема пуно професионалних инвеститора и становништво је генерално слабо едуковано", објашњава Ненад Гујаничић, брокер у Синтези.

Ма колико едуковани били, истина је да би им принос са берзе тешко надокнадио губитак редовних прихода. То није ни место на коме би се брзо могло зарадити.

"Улагања на берзи су дугорочна. Треба рачунати на минимум од три до четири године", објашњава Гујаничић и додаје да је извесно да је принос на берзи већи од банкарске камате на штедњу, али је и ризик већи.

Нимало занемарљива категорија, а подстанари то најбоље знају, су - станодавци. Локал или стан на пристојној адреси многима у Србији доноси значајан приход. Њихов је број „неухватљив“. Процена је да је само у Београду 100.000 подстанара, што значи да има најмање 50.000 стамбених јединица које се издају.

Подаци из пописа становништва, додуше још из 2002. године, откривају да је тада у Србији било укупно 676.669 станова. У 546.824 су живели власници. Као подстанари

изјаснило се 37.681 домаћинство, а као рођаци власника - 38.690. Закупаца је било 17.811.

Нешто мање од 100.000 породица у Србији тако сваког месеца има зараду од станарине. Колико би издржали да живе само од ње, посебно је питање. Престонички станодавци би од ренте сигурно прегрмели макар пола месеца, јер нема пристојног стана чији је закуп мањи од 200 евра.

Део или целокупне приходе од пољопривреде у Србији има око 700.000 грађана. У Асоцијацији пољопривредника Војводине, међутим, истичу да је међу њима много више оних који имају макар једног члана који зарађује негде плату или прима пензију.

"У пољопривреди новац стиже сезонски. Када имамо новца улажемо даље, а када немамо, онда се задужујемо", каже Мирослав Киш, председник ове асоцијације.

Он додаје да "у бројци, којом баратају надлежни, много је више људи који имају баштицу, једног коња или краву, него великих произвођача. Ако домаћинство има хектар, два земље и мора да живи само од тога, било би у категорији социјалног случаја. Да би породица живела скромно, под условом да нема дете на школовању, треба да има најмање десет хектара земље и две краве. Ако има студента, за пристојан живот треба 20 хектара земље и још 30 хектара у закупу. Без тога би се тешко везао крај с крајем".

Колико год биле мале и недовољне, чињеница је да су плате, из легалних и „сивих“ токова, као и пензије, највећем делу становништва Србије једини извор прихода. Мали је проценат оних који би могли дуже да живе од прикупљеног у „сламарици“, а таквима је, уосталом, извор прихода ретко угрожен.

Два посла ради 130.000 људи

Плата, ма колико сигурна била, није довољна за пристојан живот великом броју запослених у Србији. Зато најмање 130.000 грађана, процењује Републички завод за статистику, раде два посла. У агенцијама за запошљавање кажу да додатан посао траже људи свих струка - од неквалификованих радника, грађевинара, до високо образованих људи. На једном послу раде пуно време, а на другом - пола. И они би неко време преживели без једне од ове две зараде.

Од дијаспоре 1,79 милијарди евра

Без редовне плате једно време би опстали грађани Србије који имају солидарну родбину у иностранству. Таквих има доста, а доказ је износ дознака који сваке године стигне из иностранства. За првих девет месеци ове године у кешу је од наших земљака раштрканих по свету стигло 1,79 милијарди евра. Упућени су од дијаспоре само ове године очекивали да пошаље четири милијарде евра. Приход је мањи, јер, кажу економисти, криза је погодила све.

(Б92)